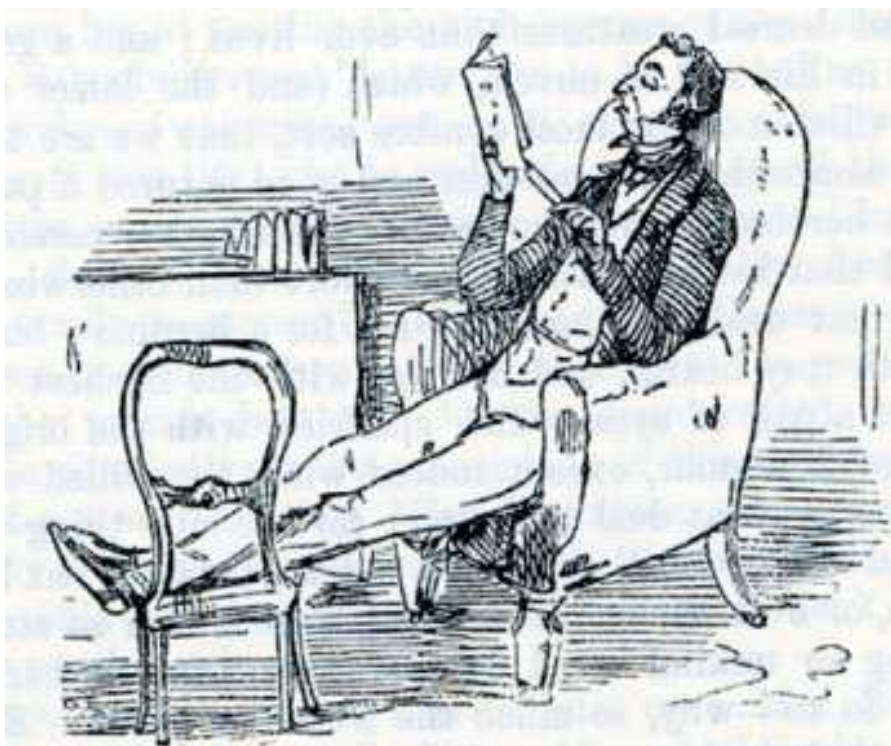

A Békési kistérség kulturális konceptiója

2011.

Tartalomjegyzék

I. Bevezető

II. Helyzetelemzés

1. Általános helyzetkép
2. Gazdasági háttér
3. Természeti adottságok
4. Kulturális adottságok
5. Intézményi háttér

III. Települések történelmi, kulturális háttere

1. Történelmi háttér
2. Kistérségi értéktár

IV. SWOT analízis, kulturális jövőkép, célok

V. Projektek

VI. Összegzés

I.Bevezető

A kultúra fogalma napjainkra teljesen átrendeződött, így magába foglalja egy adott közösség hétköznapi szokásait, cselekvéseit, a közösség tagjainak egymáshoz való viszonyát, a minket körülvevő szellemi és tárgyi környezetet. Fontos, hogy a kultúrához lakhelytől és anyagi helyzettől függetlenül Békési kistérségben mindenki hozzáférhessen.

A Békési kistérség a leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé van besorolva, így a kulturális feladatok ellátása különös jelentőséggel bír a térség elnéptelenedésének megakadályozásában, hiszen átszövi teljes életünket, kialakítja a térséghez való kötődésünket. Az itt élő emberek kötődésének kialakítása által a kultúra nemcsak identitásképző, hanem gazdaságfejlesztő és társadalomszervező erő is, hiszen a kultúrába befektetett tőke megtérül a társadalmi és gazdasági élet legkülönbözőbb területein.

A kultúrában rejlő komplex lehetőségek, a meglévő közkincseink minél jobb kihasználása, valamint a kistérségi turizmusfejlesztési programban célként meghatározásra került célok megvalósítása érdekében nagy szerepe van a 2009-ben pályázati támogatással létrejött Békési Közkincs Kerekasztalnak. A kerekasztal munkáját, a kistérség 9 településén működő önkormányzati, civil és vállalkozói szektorok bevonásával, az együtt gondolkodás és együttműködés jellemzi.

A Békési Kistérségi Társulás jelen kulturális koncepcióját a kistérség gazdaságfejlesztési koncepciójával összhangban azzal a céllal készíti, hogy meghatározó szereppel bírjon a kistérség lakosságmegtartó erejében és életminőségének javításában.

A Békési Kistérségi Társulás a elkötelezi magát a kultúra fontossága mellett és településeivel együttműködve a kistérség társadalmi és gazdasági lehetőségeihez mértén támogatja a közösségi művelődést, a hagyományok őrzését és ápolását, a meglévő értékek feltárását és megismertetését.

II. Helyzetelemzés

1. Általános helyzetkép

A Békési kistérség a Dél-alföldi régióban, ezen belül Békés megyében található.

A Békési kistérség 9 települést (Békés, Bélmegyer, Csárdaszállás, Doboz, Kamut, Köröstarcsa, Mezőberény, Murony, Tarhos) foglal magában, melyből 2 város (Békés és Mezőberény) mikroközponti szerepkörrel és 7 község.

Kistérség központja: Békés város, a kistérség legnépesebb települése (21 013 fő)

Térségi funkcióinak kiterjesztését a megyeszékhely Békéscsaba, valamint a másodlagos centrum Gyula vonzásteret erőteljesen leárnyékolja.

Általános adatok

Terület: 633,89 km²

Népsűrűség: 69,7 fő/km², folyamatosan csökkenő

Az ezer főre jutó, működő vállalkozások száma: 141 db. (2008)

A mezőgazdasági vállalkozások aránya: 10 %

10 fő foglalkoztatott alatti vállalkozások aránya: 94,3 %

A kistérség 2010. évi munkanélküli rátája: 15,86 %

2007. évi kistérségi GDP: 1 119,2 ezer Ft/fő, országos átlag 44,2%-a

Lakosságszám összesen (2010): 44 187 fő (9 település)

	<u>Lakosságszám:</u>		<u>Területnagyság:</u>	
Békés:	21 013 fő	47,5 %	127,23 km ²	20,1 %
Bélmegyer:	1 105 fő	2,5 %	63,05 km ²	10,0 %
Csárdaszállás	491 fő	1,1 %	54,17 km ²	8,5 %
Doboz	4 458 fő	10,1 %	54,47 km ²	8,6 %
Kamut:	1 129 fő	2,5 %	60,48 km ²	9,5 %
Köröstarcsa:	2 783 fő	6,3 %	62,83 km ²	9,9 %
Mezőberény:	10 939 fő	24,8 %	118,53 km ²	18,7 %
Murony:	1 355 fő	3,1 %	35,68 km ²	5,6 %
Tarhos	914 fő	2,1 %	57,45 km ²	9,1 %

Összesen:	44 187 fő	100,0 %	633,89 km²	100,0 %

2. Gazdasági háttér

A Békési kistérség gazdasági fejlettsége alapján társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, a 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet szerint leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé tartozik. (Pályázati lehetőségek szempontjából néha előny.)

A térség gazdasági fejlettségét determináló tényezők:

- a kistérség országos viszonylatban a beruházók számára kedvezőtlen elérhetőségi helyzete,
- gazdasági szerkezetéből adódó nehézségek,
- nyugati piacoktól való távolság, a keleti piacok hiánya.

A Békési kistérség jelenleg a Dél-Alföldi Régió jelentős részén jellemző problémákkal küzd. Ezek részben az országos válsággal jellemezhető – egyébként jó helyi adottságokkal rendelkező – agrárium állapotára vezethetők vissza. A térségben működő vállalkozások országos átlaghoz viszonyítva jelentős része az agrárszektorhoz kötődik, és alapanyag termeléssel foglalkozik. Az egyéb, ipari jellegű termelő vállalkozások súlya a térségben alacsony.

A régión belül a foglalkoztatottsági ráta a Békés megyei kistérségekben a legalacsonyabb, így nem meglepő, hogy a Békési kistérséget a megyei és régiós értékeknél magasabb munkanélküliségi adatok jellemzik. A kistérségben gyenge a népességmegtartó képesség, kicsi a tökevonzó képesség, jelentős a munkanélküliség, a gazdaság szerkezete nem változott jelentősen az elmúlt 15 évben és nincs felkészülve arra, hogy hatékonyan kihasználja a természeti értékeiből (jó talaj és táji sajátosságok, termálvagyon) származó potenciálját.

A kistérség városainak – elsősorban Békés és Mezőberény – fejlődési lehetőségeire jelentős hatást gyakorol Békéscsaba földrajzi közelsége. Tény, hogy a megyeszékhely városi funkció gazdagsága és több vonzerőből eredő erős tökevonzó képessége korlátozza a kistérség déli területein lévő két város munkahely teremtési, befektetővonzó szándékait. A megyeszékhely közelsége és gazdag ellátási és szolgáltató jellegű kínálata lehetőséget ad arra, hogy a kistérség déli települései azokat igénybe vegyék és a közeli kisvárosok speciális, elsősorban idegenforgalmi, rekreációs fejlesztéseire koncentráljanak.

A Békési kistérség lassan változó, elsősorban agrárjellegű gazdasági szerkezete, illetve az iparfejlesztés tekintetében a magasabb prioritású területektől való földrajzi távolság gátat jelentett a helyi gazdaság és társadalom modernizációjának. Ugyanakkor e viszonylagos lemaradás áldásos hatásaként a kultúrtáj értékei jó állapotban maradtak meg.

A fent említett helyzet értelmében a helyi gazdaság fontos ágazatává válhat a kedvező adottságokkal rendelkező idegenforgalom. Ennek alapja egyrészt a termálvagyon, másrészt a Körösök jelenlétéből fakadó természeti, táji értékek.

3. Természeti adottságok

A Békési statisztikai kistérség az Alföld nagytáj két középtájának a **Berettyó-Körösvidék** és a **Körös-Maros köze** tájaknak találkozásánál található. Ennek megfelelően a kistérség kisebb, keleti részét, a Berettyó-Körösvidék részét képező *Körösmenti-sík* alkotja. Ebben a tájegységben találhatóak Békés, Bélmegyer, Dóboz, Köröstarcsa és Tarhos települések. A kistérség nagyobb Nyugati területe, a **Körös-Maros köze** részét alkotó kistáj, a *Békési-sík* területére esik. Ez a tájegység foglalja magában Csárdaszállás, Kamut, Mezőberény, Murony településeket.

A kistérségben található két kistáj közös jellemzője a száraz, csapadékhányos éghajlat, ezzel párosul a napsütéses órák magas száma. Ennek megfelelően a csapadék mennyisége évi 530-590 mm között van, míg az átlaghőmérséklet 10,2 és 10,4 C° között alakul. A napsütéses órák száma évi 2000 óra.

A terület geológiai adottságaira jellemző, hogy a Pannon tengeri üledékeket folyami hordalékok különféle frakciót tartalmazó rétegei borítják, a kőzetanyag a területet átszelő folyóvizek származási helyéről, a Körösök esetében a Bihari hegységből és a Kárpát-medencét keletről határoló hegyvonulatokból származik. A kristályos alapkőzet a több száz méter vastagságú üledékrétegek alatt húzódik.

A térség egyik legfontosabb természeti adottsága a rendkívül értékes termálvízkészlet, ezen geológiai adottságoknak köszönhető, amely a kedvező víztartó képességű üledékrétegek megléte és a szinte egész Alföldön jellemző magas értékekkel bíró geotermikus gradiensnek¹ köszönhető.

A kistérség észak-keleti cca. 1/3-ának erősen vízjárta jellegét a Kettős-Körös, illetve a Hármas-Körös folyók határozzák meg. Az 1850-es folyószabályozás után számtalan holtág maradt vissza. A Fehér- és a Fekete-Körös a szabályozások előtt Békés város területén találkozott, a szabályozással a konfluencia 10 kilométerrel felvízi irányba tolódott el (Doboz-Szanazug).

¹ A hőmérséklet növekedésének üteme a földkéregben (mértékegysége C°/100m).

4. Kulturális adottságok

Kistérség kulturális gazdasága jelenleg még kevésbé fejlett, a szolgáltatások jelentős részét a helyi önkormányzatok vállalják fel, illetve támogatják. Kevés az olyan szolgáltató, aki ebben a gazdasági ágazatban versenyképes szerepet vállal.

A térség jellemzően gazdag kulturális örökségekben, megőrzési irányultságuk magas szintű, de alacsony ezek használata. Az ilyen térségek kevésbé tudnak értéket teremteni és nem is használják fel a kulturális potenciáljukat arra, hogy támogassák a térségüket, vagy elősegítsék az oktatást a közösségben. Ezeknek a térségeknek piacorientáltabbá kellene tenni örökségüket.

A kistérség kulturális életének fejlesztése szempontjából a kulturális értékek turisztikai célú hasznosítása is fontos szerepet játszik. A kistérségen kívüli látogatóknak (turisták) bemutatott értékek a helyi kultúra ápolását ösztönzik, illetve ezzel együtt hozzájárulnak az itt élők identitásának erősítéséhez is.

A Békési kistérség rendezvényekben nem mondható szegénynek. Évente a többnyire helyi érdeklődésre számot tartó falunapok mellett 25 nyilvános, illetve meghívott vendégkörre támaszkodó esetenként térséghatáron átnyúló rendezvény van a kistérségben. Ugyanakkor a kistérségi programkínálatról az is elmondható, hogy a meglévő és hagyományokkal rendelkező programok nem alkotnak sem területileg, sem pedig szezonálisan szerveződő programcsomagot, így egységesen nem kiajánlhatók.

Az érintetlen, értékes természeti környezet, a Körös és holtágai a kistérség legfontosabb turisztikai erőforrásai, ezért azok megóvása alapvető érdek kell legyen. A környezeti infrastruktúra fejlesztése azon túl, hogy új területek turisztikai hasznosítását teszi lehetővé, egyszersmind megalapozza a turisztikai adottságok fenntartható hasznosítását.

A kistérség Wenckheim család örökségei, a templomai, népi lakóházai között számos műemlék is található; a népi kismesterek, a hagyományörzés, a kulturális élet további alapot biztosíthatnak a tematikus programszervezéshez.

A meglévő gazdag természeti, kulturális adottságok ellenére a turizmus szerepe nem meghatározó a kistérség gazdasági ágazatai között. Ez elsősorban – több egyéb tényező mellett – a turisztikai vonzerők elhanyagolt állapotára, hiányos infrastruktúrájára, és látogatóbarát bemutatathatóságának hiányára vezethető vissza.

A **kulturális turizmust, a komplex programszervezést** alapozzák meg a turisztikai célú kulturális események, programok, rendezvények, a múzeumok, helytörténeti gyűjtemények, kiállítások, a kézműves vásárok, hagyományok, a hagyományörző programok, népi és nemzetiségi hagyományápoló események, interaktív programok, a műemléki helyszíneken szervezett programok. A kistérségben kiemelkedik a **Békés-Tarhosi Zenei Napok**, mely

országos jelentőségű rendezvénysorozat. A kulturális turizmus lehetőségeit segíti a kistérség **aktív turizmushoz kapcsolódó kiváló adottságai** (gyalog, kerékpár, vízi).

A kistérség települései igen jó alapadottságokkal rendelkeznek a termál és aktív turizmus ágazatait illetően, amelynek kihasználtsága – részben a kapcsolódó infrastruktúra hiányosságai, részben pedig a hiányos szervezési háttér és az elégtelen tevékenység miatt – az elmúlt évekig alacsony volt. **Célként** fogalmazódott meg: a **térség turisztikai kínálata több lábbon álljon**, a kapacitásait pedig ne aprózza el. A **települések** egymással **összhangban** próbálják meg kialakítani **egyéni turisztikai kínálatukat** specializálódva bizonyos turisztikai ágakra és azokon belül különféle kategóriájú **szolgáltatásokra**.

A **Békési kistérség** a turizmus számos területén **jó adottságokkal** rendelkezik, és néhány terméke regionálisan is jól ismert és elismert, ennek ellenére a kistérségnek mindeddig nem sikerült széles körben ismertté válnia, így a helyi gazdaság fontos erőforrása áll kihasználatlanul. A **turisták** még mindig **semmilyen képpel sem tudják a kistérséget azonosítani**. Ezek **okai** a kistérség településeinek, illetve magának a kistérség **önálló arculatának hiányára**, és a területi **marketing tevékenységek hiányosságaira** vezethetők vissza, az országos szintű promóció során mindeddig **nem sikerült vonzó, egységes turisztikai arculatot kialakítani**.

A **programcsomagokat az ökoturizmus, természeti turizmus, aktív turizmus, termál és gyógyturizmus, kulturális és örökségturizmus témakörében érdemes szervezni**, mivel térségi szintű potenciállal ezek a turisztikai ágazatok rendelkeznek. Szükséges megkeresni azokat a **kulcs szervezeteket és vállalkozókat**, akik képesek maguk köré szervezni a többi szolgáltatót is.

A kulturális turizmus fejlesztésével az idegenforgalomban rejlő lehetőségek még jelentősek. Megfelelő marketinggel, programcsomagok, túraútvonalak összeállításával és kiajánlásával a megfelelő célcsoportok felé jelentős ágazata lehet a kistérségnek.

5. Intézményi háttér

A hagyományos és tömegkommunikációs **kultúra intézményrendszere** az elmúlt években a Békési kistérségben is jelentősen átalakult.

A települési önkormányzatok által fenntartott, illetve működtetett intézmények jelentősége a rendszerváltás óta nem csökkent, de szerepük jelentősen megváltozott.

A helyi önkormányzatoknak továbbra is kötelező feladatuk a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény alapján a közművelődési feladatok ellátásához szükséges közművelődési intézmény vagy közösségi szintér biztosítása, illetve azok tárgyi feltételeinek biztosítása. Ennek a feladatának az ellátási

színvonalát azonban jelentősen befolyásolja az önkormányzatok költségvetési lehetősége, valamint a helyi kultúrafogyasztási szokások is.

A kistérség művelődési házai és kulturális központjai az intézményrendszer átalakulása ellenére még mindig a legismertebb kultúraközvetítő intézmények és közösségi terek. Szerepük kiemelkedő a helyi kulturális rendezvények szervezésében, illetve lehetőséget biztosítanak a helyi lakosság szervezett keretekben folytatott rendszeres kulturális tevékenységi formáinak és találkozási alkalmainak lebonyolításához.

A művelődési házak és kulturális központok nyújtják a lakosság legnagyobb része számára a kultúrához való hozzáférés lehetőségét.

A kistérségi művelődési házak és kulturális központok a lehetőségeikhez mérten jellemzően az alábbi közművelődési **tevékenységeket** végzik:

- az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, mentális kultúrát, önismeretet nevelő, életminőséget és életesélyt javító, képességfejlesztő lehetőségek támogatása, a humán erőforrás fejlesztése;
- képzések, tanfolyamok szervezése, helyszín biztosítása;
- a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása;
- a település helytörténetét bemutató, a kulturális hagyományokat felelevenítő, a helyi művészeti értékekre figyelmet felhívó rendezvények szervezése;
- a helyismereti, környezet-, természetvédő mozgalmak támogatása, a lokálpatriotizmus erősítése;
- a helytörténeti gyűjtemény folyamatos fejlesztése, a település történetének további gyűjtése néprajzi anyagának gyűjtése, kiállítása;
- a nemzeti, a kisebbségi kultúra értékeinek megismerése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása;
- a lakosság számára népművészeti kiállítások, könyv- és folyóirat-olvasási lehetőség folyamatos biztosítása;
- a nemzeti ünnepek, évfordulók közismertté tétele, élményszerűségének növelése a közművelődés eszközeivel;
- a településen élő és alkotó művészek támogatása, segítése;
- az ismeretszerző, az amatőr alkotó és előadóművészi művelődő közösségek tevékenységének támogatása;
- amatőr művészeti körök, működésének segítése, a helyi művészetoktatás folyamatos támogatása;
- a helyi társadalom kapcsolat rendszerének, közösségi életének segítése a közművelődés eszközeivel;
- a civil közösségek közismertségének elősegítése, önszerveződő közösségek támogatása;

- a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének segítése;
- az idegenforgalom, a turizmus keretében a térségünkbe látogatók számára a település kulturális hagyományainak bemutatása;
- a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez, a szórakozási és közösségi igényekhez feltételek biztosítása, pl. bálók, színházi előadások, rendezvények szervezése;
- a lakosság számára az információkhoz való minél teljesebb és gyorsabb hozzáférési lehetőség biztosítása érdekében eMagyarország Pont informatikai hálózat üzemeltetése;
- biztosítani a lakosságnak a széleskörű szolgáltatásokat és fokozatosan elérhetővé tenni;
- tájékoztatni a lakosságot a kulturális eseményekről a helyi médián keresztül;
- az ifjúsággal való törődés, gondoskodás, beilleszkedés elősegítése;
- kapcsolattartás a kistérség településeivel, egymás kultúrájának megismerése.

A Békési kistérség valamennyi településén van a helyi önkormányzat által fenntartott, közművelődési célt szolgáló épület. Önálló intézményként azonban csak Békés és Mezőberény működtet kulturális intézményt. Dobozon és Köröstarcsán a művelődési ház önállóan működő, de részben önállóan gazdálkodó költségvetési intézményként funkcionál. A többi településen a művelődési házakat az önkormányzat szakfeladatként működteti.

A települések nagyságának is köszönhetően különösen élénk közösségi élet folyik a dobozi és a köröstarcsai művelődési házakban, melyek összefogják a kulturális, turisztikai, felnőttoktatási területet. A kisebb településeken a művelődési házak szintén nagyon fontos szerepet töltenek be – általában egyetlen közösségi színtér – a település életében, hiszen minden rendezvény, esemény, ünnep ott bonyolódik le.

A székhelytelepülésen a Kulturális Központ önállóan gazdálkodó, a Püski Sándor Könyvtár és a Jantyik Mátyás Múzeum részben önállóan gazdálkodó intézményként működik. A kulturális intézmények között található még a levéltár, mely azonban már a Békés Megyei Levéltár intézményéhez tartozik.

Mezőberényben az Orlai Petrics Soma Kulturális Központhoz több közművelődési célt szolgáló intézményegység is tartozik. Ennek az intézménynek a részei a könyvtár, a múzeum és a Madarak Háza.

A kisebb települések közül Bélmegyeren, Csárdaszálláson, Kamuton és Tarhoson heti 40 órában, rendszeresen mozgókönyvtári ellátás működik, melyet a Békés Megyei Tudásház és Könyvtár szolgáltat. Köröstarcsán, Dobozon és Muronyban az önkormányzat ezen feladatok ellátását szakfeladaton működteti rendszeres nyitva tartással.

A személyi feltételek tekintetében minden település - főként a kisebbek – számára szűkösen állnak rendelkezésre. A művelődési házzal és könyvtárral kapcsolatos feladatokat általában egy személy végzi, részmunkaidős, vagy kapcsolt munkakörben.

A művelődési házak, illetve a közösségi színterek épületei eltérő színvonalúak, azonban többségében az elmúlt években felújításra kerültek. A technikai felszereltség alapszintűnek, kistelepülések esetében elavultnak és hiányosnak mondható (színpad, sátrak, hangtechnika, fénytechnika), minden településen bővítésre, fejlesztésre szorul.

A kistérség kulturális életének megerősítését, fellendítését, valamint a kapcsolódó turizmusfejlesztés hatékonyságát jelentős mértékben befolyásolja az, hogy a kistérség idegenforgalmi promóciójának szervezésére nincs kialakított szervezet vagy információs pont. Az rendezvényekkel, programokkal, idegenforgalommal kapcsolatos kérdésekkel az önkormányzatok vagy a kulturális intézmények munkatársai foglalkoznak az egyéb feladataik ellátása között.

A kistérségi közművelődési feladatellátás szinterei					
település	helyszín/épület	közösségi színtér	közművelődési intézmény	alkalmazott	megjegyzés
Békés	Békés Városi Kulturális Központ		✓	12 fő főállású és 5 fő egyéb foglalkoztatásban részt vevő	Akkreditált felnőttképzési intézmény
	Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum		✓	3 fő főállású szakalkalmazott 6 fő részmunkaidős technikai alkalmazott	Közgyűjteményi intézmény Kiállítóhelyeinek száma: 4
	Békés Városi Püski Sándor Könyvtár		✓	7 fő főfoglalkozású szakalkalmazott, 1 fő informatikus 2 technikai személyzet	
Bélmegyer	Művelődési Ház és Könyvtár	✓		1 fő szakképzett	Mozgókönyvtár
Csárdaszállás	Művelődési Ház	✓		1 fő	
	Könyvtár	✓			Mozgókönyvtár
	Emlékpark	✓			
Doboz	Kulich Gyula Művelődési Ház	✓		- 1 fő főállású szakképzett - 1 főállású sportszervező - 1 főállású takarító	- település kulturális rendezvényeinek koordinációs központ
	Nagyközségi Könyvtár	✓		- 2 fő könyvtáros Szakképzett - 1 fő takarító	- eMOP (E Magyarország pont)
Kamut	Művelődési Ház és Községi Könyvtár	✓		1 fő szakképzett, 1 fő technikai dolgozó) Könyvtár 1 félállású szakképzett	Mozgókönyvtár

Köröstarcsa	Szabó Károly Művelődési Ház és Könyvtár	✓		3 fő szakképzett főfoglalkoztatású 1 fő részmunkaidős	Csaknem mindent megoldunk☺
	Népi Kulturális Ökocentrum	✓			A művelődési házhoz tartozik, nincs állandó munkatárs, használatához egyeztetés szükséges.
	Községi sportpálya	✓			Civil szervezet működteti, használatához egyeztetés szükséges.
Mezőberény	Orlai Petrics Soma Kulturális Központ		✓	4 fő műv.szervező, 4 fő könyvtáros; 2 fő gyűjteményi; 2 fő gazdasági; 2 fő információs; 5 fő technikai	művelődési központ, könyvtár, muzeális gyűjtemény,
	„Madarak háza”, szabadtéri színpad	✓			
Murony	Művelődési Ház és Könyvtár	✓		1fő részmunkaidős	7,5 óra, szabadidő- szervező Könyvtáros,Mű v ház vezető
Tarhos	Közösségi Ház	✓		1 fő szakképzett főállású 1 fő technikai	
	Könyvtár	✓			Mozgókönyvtár

6. Békési Közkincs Kerekasztal

A Békési Kistérség alapító okirata szerint a **társulás célja, hatásköre, feladatai** 1.8. pontja szerint a társulás **„segítséget nyújt a kistérség önkormányzatainak a kulturális, közművelődési feladatainak ellátásában”**. E feladat hatékonyabb ellátására pályázati támogatással 2009-ben megalakult a **Békési Közkincs Kerekasztal**, melyben a kistérség szakmai szervezetei, intézményei, civil szervezetei, vállalkozói kifejezetten a közművelődési területére fókuszálva dolgoznak együtt, hogy **megteremtsék** a Békési kistérség **kulturális adatbázisát, értéktárát**, valamint **szolgáltatásainak kínálatát**, azt napra készen a használók számára biztosítsa.

A közkincs kerekasztal tevékenységét az együtt gondolkodás és együttműködés lehetőségeinek biztosítása jellemzi.

A **kerekasztal célja** a kistérség kulturális **erőforrásainak feltárása, együttműködési lehetőségek, fejlesztési folyamatok elindítása**. A közművelődés eszközeivel segíteni kívánja, hogy a települések jobban megismerhessék egymást és megismertethessék magukat. Továbbá:

- a településeken meglévő szellemi, tárgyi, művészeti, turisztikai értékek bemutatása;
- közös gondolkodás közművelődési, turisztikai programok, pályázatok terén;
- azonos vagy hasonló tevékenységű kisközösségek kapcsolat kialakításának segítése;
- rendezvények összehangolása, valamilyen rendező elv szerinti felfűzése.

III.A települések történelmi, kulturális háttere

1. Történelmi háttér

Békés

Békés, a megyeszékhelytől 8 km távolságban északi irányban fekszik. Nevét – vélhetően - a vár első ispánjáról, Bíkis főúrról kapta. A királyi vármegye-hálózatba [István](#) király már az elsők között bekapcsolta Békést. A XV. században [Corvin Jánosé](#) lett a város, majd 1552-ben [Szegedi Kis István](#) megszervezte a református egyházközséget és az iskolát. Örökösödés révén Békés és környéke a [Wenckheim](#) grófok kezébe került. Az 1940-es évek elején a település lakóinak száma meghaladta a 32 ezer főt, majd a háború után négy új község ([Bélmegyer](#), [Murony](#), [Kamut](#), [Tarhos](#)) alakult a békési határban, így a lakosság 21 ezerre csökkent. A 1973-ban városi rangra emelkedett település a megye negyedik legnagyobb városa lett. Az egyik legenda szerint az itt élő emberek a „békési madzagos” nevet kapták, amikor még nem volt kiépülve a vasútvonal és kocsin szállították a gabonát. A rossz utakon természetes, hogy mindig szakadt vagy tört valami, s miután a nagy sárban senki sem akart ott maradni, előre gondoskodott madzagról, kötélről. Ezért nevezték el a békésieket madzagosoknak. Egy másik legenda szerint a békésiek körbekerítették madzaggal a nagyközséget, hogy ne szökjön ki a harangszó. Még napjainkban is azt mondják nem is igazi békési ember az, akinek nincs a zsebében másfél méter madzag. Mára csupán a humoros történet és a békési madzag hírneve maradt meg. A mezővárosi hangulatot őrző utcák az utóbbi években látványos változáson mentek keresztül, a város képét azonban ma is meghatározza a Békési Tájház, a Békési Galéria, a Nagyház - ma Jantyik Mátyás Múzeum -, a román ortodox és római katolikus templom épülete. Itt található az ország második legnagyobb református temploma, melynek orgonája hangzása és nagysága miatt országosan nyilvántartott. Igen gazdag gyógyhatású rétegvíz-bázissal rendelkezik a terület, mely fizioterápiás és gyógyászati célra kiválóan alkalmas. A Kettős-Körös mentén települt város a természet adta lehetőségeit kihasználva a vízisportok egyik központi bázisává vált. Békés a húsz hídja révén a „Hidak városa” elnevezést is viseli, kiépített kerékpárút-hálózata miatt pedig már több alkalommal elnyerte a „Kerékpárosbarát Település” címet. A Békési Szilvapálinka - mint Hungarikum – a Békési Kolbász és mára már a Bio kecskesajt nemcsak a város, hanem az egész ország gasztronómiai büszkesége. Az idelátogatók megismerkedhetnek a pálinkafőzés, kolbász- és kecskesajtkészítés kulisszatitkaival, valamint a békési kosárfonás hagyományaival is. A nyár legnagyobb rendezvénye a Kodályi örökséget ápoló országos jelentőségű esemény, a több mint harminc esztendő óta Békés-Tarhosi Zenei Napok programsorozata. 1998 óta kerül megrendezésre minden év szeptember első hétvégéjén a Madzagfalvi Napok, amely minden korosztálynak több mint negyven színvonalas attrakciót kínál.

Bélmegyer

Bélmegyer Békés megye északi részén fekszik, Békés városától 12, Vésztő városától 10 kilométerre. Jelenleg a Békést Vésztővel összekötő útról, valamint Mezőberény felől érhető el, ezzel Bélmegyer megszűnt ún. „zsáktelepülés” lenni.

1946. április 1-jén lett közigazgatásilag önálló település, addig Békés nagyközség egyik külterülete volt.

A települést a korai írásos emlékek is említik, már a XIV. században előfordul a Meger, Belmeger településnév. A török hódoltság idején még népes adófizető település, azonban a XVIII. század elejére, a Rákóczi- szabadságharc idején szinte teljesen elnéptelenedik. A lakosok a környező településeken vertek tanyát, majd a XIX. század közepén, először a Harruckern-, majd a Wenckheim- család birtokába került, ők építették a község határában, Fáspusztán álló kastélyt.

Az önállóság megszerzése után a lakosság gyorsan gyarapodott, a környező tanyákról is ide, a községbe költöztek. 1949. január elején népessége 2780 fő. Ezekben az években épült fel a község kultúrháza és könyvtára. Az 1960-as évek végétől újból fokozatosan néptelenedik, 2010. január 1- én már csak 1105 fő.

A község külterületén található a Hidasháti Zrt. Vadászháza (Kárász-kastély) , amely szállást és étkeztetést, hétvégeken hangulatos programot biztosít vendégeinek. A község határában van a 172 hektáros fáspusztai természetvédelmi terület, ahol számos ritka pusztai növény- és állatfaj él. Védett növényei közé tartozik a fátyolos nőszirm, a réti őszirózsa, és a sziki kocsord. A sziki kocsordhoz kötődik a terület szintén védett lepkefaja, a nagy sziki bagoly. A csapadékosabb időben a legelőkön megjelennek a bíbicek, az erdőben pedig egerészölyv, barna kánya és holló is fészkel. Nagyon szép látványt nyújtanak a pusztán szétszórta, magányosan élő öreg tölgyek és vadkörtefák, valamint a település szélén a helyi védettség alatt álló 250-300 éves fehér fűzfa – „Öreg hölgy”- ként is emlegetett – melynek törzskerülete közel 8 méter. A vidék jelentős vadállománya – őz, mezei nyúl, fácán – messze földön híres. A közeli Fehérháti halastavakra pedig a szürke géme, récék járnak táplálkozni.

Csárdaszállás

Csárdaszállás község a megyeszékhelytől 30 km-re északra helyezkedik el. A falu mellett vezet el a 46-os számú fő közlekedési útvonal, valamint a Békéscsaba-Budapest vasúti fővonal. A település lélekszáma az 1800-as évek végén kb. 1 500 fő volt, jelenleg 491 fő. A lakosság magyar, szlovák és német nemzetiségből tevődik össze, ezért vallás tekintetében is háromfelé osztódik; református, katolikus és evangélikus vallásúak. A Körös bal partján található községet önállóan 1952. január 1-től jegyzik, előtte Köröstarcsai tanyák néven

ismerték. Nevét a faluban még ma is meglévő Szentjános csárdáról kapta. A csárda a múlt századi betyárvilágra emlékeztet és valószínű, hogy e csárda a békési betyárok egyik pihenőhelye volt, ahol Rózsa Sándor is gyakran megfordult. 1954-ben az egyik homokbányából emberi csontok, kardok és szerszámok kerültek elő, mely azt a feltevést erősíti meg, hogy a település már a középkorban is lakott volt.

Csárdaszállás, mint önálló település 1975. január 01-én vesztette el függetlenségét, amikor Mezőberénnyel közös tanácsot létesített. A rendszerváltással megszűnt a közös tanács, azonban az önkormányzati választásokat követően a település továbbra is Mezőberényhez tartozott. Ettől kezdve előtérbe kerültek a város és község elképzeléseinek különbözőségei, így a képviselő-testület az önállóság kezdeményezéséről döntött. A településen élők helyi népszavazás útján döntöttek a függetlenségről, melynek értelmében Csárdaszállás 1997. január 01-én ismét önálló település lett. A község a Körös folyó bal partján fekszik, mely területet természetvédelmi területté nyilvánították.

A falu legszebb természeti értéke, a községtől 7 km-re található Hármaskörös folyó és annak ártere, valamint holtágai és az amellet található üdülőfal, ami népszerű a horgászok és pihenni vágyók körében. Ez a terület az 1998. januárjában alakult új Körös-Maros Nemzeti Park részét képezi. A terület csodálatos tája, madár- és vadvilága sok mindenkit vonz, különösen a természetjárókat és a horgászatot kedvelőket. Megfordul itt a kanalas gém, több kócsagféle, gólya és a daru sem ritka vendég az utóbbi években. Optimális a hely a hétvégi pihenésre, kikapcsolódásra felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt. Az úszni tudóknak kellemes felüdülést jelent a folyóban, a holtágban a fürdőzés és hajókázás is. A II-es Holtág csepp formában közrezárt, ahol a Biristyónak nevezett területen a mintegy 200 telken közel 150 pihenőház épült, amelyek tavasztól késő őszig lakottak és bérelhetők.

Doboz

Doboz nagyközség Békéscsabától 15 km-re északkeletre fekszik, amely közúton is jól megközelíthető. A jelenleg 4 458 fős nagyközség már a honfoglaló magyarok által is lakott Békés megye legősibb települése. Első írásos emléke 1075-ből származik, neve valószínűleg személynévből keletkezett. A település 1798-ban került a Wenckheim család birtokába, majd a XIX. század végén, Wenckheim Rudolf építtette a vadászkastélyt, amelyben jelenleg általános iskola, bolt és kávézó működik. Mellette az 1854-ben romantikus stílusban épült egykori lovarda található, amely a többszöri átépítések miatt sajnos elvesztette eredeti külsejét. Az 1979 óta természetvédelmi területnek nyilvánított kastélypark vadgesztenyék, hársak, különböző fenyők és más fák mellett 180 éves hatalmas kocsányos tölgyeket is őriz. A park legmagasabb pontján található az 1902-ben épült neoromán stílusú Szent Kereszt kápolna és kriptá. A rendkívüli szépségű, süttöi mészkőből készült szószer egykor egy

világkiállítás nagydíját nyerte el. E két épület mögött áll az 1863-ban épült romantikus stílusú, háromszintes silótornyos magtárépület, mely agrártörténeti emlék. A település központjában kellemes kis park fogadja az idelátogató turistákat. Közepén a Millennium évében emeltetett szobor a "Furulyázó Pásztor" áll, mely az ősi település lakosainak életmódjára utal. Továbbcsátálva tűnik fel az 1794-1798 között késő barokk stílusban épült Református templom, melynek 1912-ben készült orgonája szintén műemléki védelem alatt áll. A templom szomszédságában található a település I. és II. világháborús áldozatainak emlékműve. Ezen ősi községben élt, és gyűjtött népdalokat 1904 és 1906 között Bartók Béla, amelynek emlékét őrzi a Községháza falán elhelyezett emléktábla.

A település központjától mintegy 4 km-re van Doboz- Szanazug üdülőterület. Szanazug a Fehér és Fekete Körös deltájánál a Kettős- Körös két partján fekszik. Levegője tiszta, üdülésre, pihenésre alkalmas terület. Jelenleg több mint 300 üdülő, egy 250 főt befogadni képes ifjúsági tábor valamint a Körös bal partján kemping várja a pihenni, üdülni vágyókat. A két part között személyszállító komp biztosítja az átkelést. A kikapcsolódás, szórakozás, pihenés különböző formái biztosítottak. A vízpart adta lehetőségek miatt a kirándulók, turisták kedvenc pihenőhelye, mely az utóbbi időben rohamos fejlődésnek indult.

Doboz a halak és a horgászat kedvelőinek örömeire bővelkedik élővizekben, mint például a Kettős-Körös, a Békéscsabára vezető út melletti horgásztó és mintegy 30 km hosszan a Holt Fekete – Körös. A vadászatot kedvelőknek is nagy lehetőséget nyújtanak a települést körül vevő erdőségek. A Kettős- Körös hídjától 150 m-re fekvő Marói erdőben lévő Vadász Panzió és környéke adott otthont 2006-ig minden év szeptemberében az Országos Vadásznapi Békés megyei rendezvényének.

Kamut

Kamut község Békéscsabától észak-nyugati irányban, mintegy 15 kilométer távolságra helyezkedik el, közigazgatási területe 6048 ha. A község neve szláv eredetű - „köves”-t jelent - az itt talált kőszerszámokról kapta a nevét. A község jelenlegi területén hajdan három település állt: Kiskamut, Nagykamut és Gyúr. Nagykamut valamikor megyénk egyik legjelentősebb helye volt, 1469. évben megyegyűlést tartottak itt, majd 1517-1552 között volt Békés vármegye székhelye. A település a XVI. század végi török időkben elpusztult és csak az 1700-as évek elején népesedett be újra. 1798-ban özvegy Siskovitsné a földesura, de még ebben az évben megvásárolta tőle a Wenckheim család. A XX. században Kis-és Nagykamut előnevet elhagyták, s egyszerűen Kamutnak kezdték nevezni. Szórt település ez a hely, csak az 1920-as évek táján kezd a mai Kamut helyén tömörebb település kialakulni. A település a felszabadulás után indult fejlődésnek.

A község 1949. január 1-jével vált önálló településsé. A községi tanács 1950-ben alakult, majd felépült a tanácsháza, elkészült a község első rendezési terve. Kialakult a szükséges intézményhálózat, a szolgáltatások biztosítása, az ivóvízszükséglet megoldása, a közlekedés beindítása.

A településen mindössze 1129-en laknak, mégis van itt iskola, óvoda, sportpálya, katolikus templom, művelődési ház, könyvtár, cukrászda, ivó, internet, játszótér, strucc farm, gólyafészek, és minden, ami csak elképzelhető a nyugodt, csendes, de mégis haladó, és komfortos vidéki élethez. 1997-ben létesült katolikus temploma, ami építészeti szempontból is érdekes és értékes épület.

Fontos szerepet játszik a település életében a hagyományőrzés. A 20 éves múlttal rendelkező Kamuti Néptánc Együttes hazai és külföldi fesztiválok rendszeres résztvevője. Kulturális lehetőségek közül meg kell említeni a már hagyományként minden év szeptemberében megrendezésre kerülő Falunapot. Ezen a napon a község apraja-nagyja részt vesz a zenés, táncos, sportvetélkedőkben is bővelkedő mulatságon.

A település környékén a termőföld minősége a legjobbak közé tartozik. A település határában a régi kavicsbányából horgásztó került kialakításra.

Köröstarcsa

Köröstarcsa Békés megyében, a megyeszékhelytől észak-nyugatra fekszik a Kettős-Körös bal partján, a 47-es számú főút mentén. Neve a feltételezések szerint az ósláv "terecha" szóból származik, ez kenderáztatót, illetve halak ívóhelyét jelentette, más elképzelések szerint viszont személynévi eredetű. A települést az 1500-as években a Veér család birtokolta, majd 1798-tól új földesura a Wenckheim család lett. A törökök pusztítása után, a település a XVIII. század elején épült újjá, de az 1881-es hatalmas árvíz is alig tucatnyi háznak kegyelmezett meg.

A Köröstarcsa és Körösladány közötti Márkus-örvény nevű határrész a "hamis tanú", a Vén Márkus tragédiáját idézi. A legendát a Köröstarcsán született Szabó Károly bibliográfus, Arany János pedig "A hamis tanú" című versében örökítette meg.

A település első hídja 1880-ban épült a Kettős-Körösön, majd az új hidat 1978-ban adták át második feszített ívű hídként az országban. Az 1794-96-ban barokk stílusban épült református templom tűzfigyelő tornyát 1859-ben romantikus stílusban átalakították, órszobával és körfolyosóval bővítették. A templom előtt áll az Istók János alkotta I. világháborús emlékmű. A Petneházi család által 1929-ben építtetett eklektikus stílusú – ma már Polgármesteri Hivatal – épület mögött található a liget, melynek bejáratánál a köröstarcsai származású fafaragó 1997-ben készült székely kapuja áll. A műemlék jellegű Általános Iskola kétszintes épülete 1926-ban épült neoklasszicista stílusban.

A község vadregényes környéke lehetőséget nyújt a vadászat, a vízi és kerékpáros sportok kedvelőinek. Az igényesen kialakított Ligeti Horgásztónál a horgászat szerelmesei is kellemes élményre találnak. A néhány éve épült kishajó kikötő több mint 100 kishajó befogadására alkalmas, mellette szabad strand várja a fürdőzőket. A Községi Sportpálya, az Általános Iskola tornaterme, sportudvara, a község határában fekvő lőtér két pályával (skeet, trap, compact sporting) várja az aktív kikapcsolódást kedvelőket. A Tájház és a mellette álló Népi Kulturális Ökocentrum helytörténeti bemutatóval, népművészeti kiállításokkal, kézműves műhelyekkel és konferenciateremmel várja az érdeklődőket.

A településen hagyományos tevékenység a halászat, Tarcsa híres halászati központ volt. A halászlé és halételek a valamikori halászfalu jellegzetes étele volt. Ezt a hagyományt eleveníti fel az évente megrendezett Hal Napok keretében a Körös-völgyi hal- és tájjellegű ételek főzőversenye, és a Házi Kenyér és Bukta Börze. Különlegességnek tekinthető a rizs helyett kukoricakásával készülő májas hurka (kásás hurka), melynek elkészítését minden köröstarcsai család ismeri.

Mezőberény

Mezőberény Békéscsabától 20 km-re a 47-es úton közelíthető meg, a Körösök völgyében, a Kettős- Köröstől 5 km-re fekszik. A város vasúton és közúton is jól megközelíthető, a Budapest-Szolnok-Békéscsaba-Arad vasútvonal egyik állomása. A jelenleg 10 939 fős város már a kőkorszakban is lakott volt. Az Árpád-korban a mai település helyén állt Berény nevű falu, mely a török hódoltság idején elpusztult, majd 1723-tól települt újra, szlovák, német és magyar lakosokkal.

A XVIII. század végén, a XIX. század elején épültek a település képét meghatározó német és szlovák evangélikus templomok barokk stílusban, majd a magyar református templom késő barokk stílusban. Az 1800-as évek első éveiben épült a copf stílusú Wenckheim-Fejérvárkastély, ahol néhány évig leánynevelő intézet működött és Szendrey Júlia is az intézet tanulója volt. Berényben volt a megye első evangélikus gimnáziuma 1802-1834 között, igazgatója korának egyik művelt személyisége, Skolka András. Mezőberény Petőfi-emlékhely is, hiszen Petőfi Sándort baráti és rokoni szálak fűzték a berényi születésű Orlai Petrics Somához, a magyar történelmi festészet jeles alakjához. A Kettős-Körös hídjánál pedig emlékoszlop jelzi, hogy itt állott az egykori rév, melyen át 1849. július 18-án reggel átkelt a Bem táborába induló Petőfi.

A századfordulón kialakult mezővárosi jelleget őrzik a város utcáin még megtalálható népi magyar lakóházak, előtornácos, „ulicskás” szlovák parasztházak, szárazbejárós házak. A település városképileg jelentős épületei még az 1887-ben épült Magyar Király Szálló, mai

nevén Berény Szálló, 1901-ben a neoklasszicista stílusú Városháza, 1886-ban a katolikus templom és 1907-ben a polgári iskola (ma általános iskola).

Az 1970-es években belvíz sújtotta a települést. Ezt követően Mezőberény szinte újjáépült, amely 1989. március 1-jén városi rangot kapott. Új beruházások által szinte az egész város úthálózata szilárd burkolatú, száznál több az önkormányzati bérlakás, a gimnázium valamint a reumás és ízületi betegségek kezelésére kiváló, gyógyvizet Kálmán Fürdő felújítása történt meg. A fürdő parkjában 4 medence áll a vendégek rendelkezésére. Értékes növényvilágával megújult a település központjához közel fekvő liget is, ahol a „Madarak Háza” látogató-, foglalkoztató- és információs központ, valamint szabadtéri színpad található. A központtól nem messze helyezkedik el a szikes vagy más néven Medvefejes-tó, a madármegfigyelővel. A madárrezervátum számos védett és fokozottan védett faj vonulási-, gyülekező-, alkalmi előforduló- és szaporodóhelye.

A város fontos rendezvénye a minden év augusztusában megrendezendő Berényi Napok, ami egy 3-4 napos programsorozat, illetve az Európa Nap, ami május 1-hez köthető.

Murony

A község három város, Békéscsaba, Békés, Mezőberény által határolt terület középpontjában található, mely mind közúton, mind vasúton kiválóan megközelíthető. Az egykori Murony (ósláv eredetű, jelentése hangyaboly) a mai Murvahely nevű külterületen található. Az első írásos emlékek 1295-ben említik a települést Murul, illetve Mwryul néven. 1663-ban pedig Murunhely elnevezéssel találkozhatunk a korábbi krónikákban. Feltehetőleg földvára miatt 1950-ig Békésföldvár néven szerepelt. Területéhez tartozik Tarafű, Földvár, Pece, Gyúri-rét, Kaszáló, Murvahely, Üszőjárás és Soványhát. A mai községhatáron belül a régészeti terepbejárások során különböző korokból származó települések nyomait találták meg. Legjelentősebb lelőhely Murvahely területén a középkori Murony templomának és temetőjének feltárása. A település 1295-ben Egyedfia Sándor, a XIV. század végén az Ábrahámffyak és leszármazottaik, 1412-ben Dánfoki András, Gergely és Benedek tulajdona. 1424-ben a Dánfokiak Mwryul nevű birtokukat elzálogosítják, majd 1426-ban el is adják. A török előrenyomulása idején 1552-ben lakosai elmenekülnek, és csak 1555-ben települnek vissza. A XIX. század végén Jantyik Mátyás családjának is volt Murvahely térségében birtoka, melyre 1861-ben felépítették a ma is történelmi emlékeknek számító kápolnát, 1895-ben pedig festőműtermet. A település a XX. század elején a Wenckheim birodalom része. 1922-ben a pecei lakosok adományából, az első világháborúban elesettek emlékére harangot állítottak, mely ma a Polgármesteri Hivatal udvarán található. Évszázadokon keresztül a lakosság mezőgazdaságból élt, majd 1949-ben megalapították a Hidasváti Állami Gazdaságot

(ma Hidasháti Mezőgazdasági Rt.), melynek az 1960-as években épült jellegzetes „V” alakú tetővel ellátott tisztítótornya a település látképét jelentősen meghatározza.

Murony 1950-ben közigazgatásilag különvált Békéstől és jelentős fejlődésnek indult, lakosainak száma ekkor 1958 fő volt. 1995-ben felépült a magyaros stílusú tornacsarnok, majd az imaház helyett 2002-ben felépült a Szent Anna katolikus templom.

A természeti adottságára jellemző, hogy területe sík, talaja középkötött vályog, a terület jelentős részén szík foltokkal. A község központjában található a liget, mely helyet ad a közösségi, szabadtéri rendezvényeknek, valamint a minden év szeptemberében megrendezésre kerülő falunapnak.

Tarhos

A település a megyeszékhelytől 20 km-re található Vésztő irányába. A település egykor ősi pusztta volt. Írásos emlékek szerint nevét egy honfoglalás kori törzsfőről kapta. A királyi vármegye-hálózat kialakítását követően keletkezett Békés falu, ettől kezdve Tarhos 1954-ig része Békésnek. 1241-ben a tatár pusztítás irtotta ki a vidék lakosságát, később a császári zsoldosok, a török és tatár seregek dúlták a környék falvait. 1720-ban a környéket Harruckern báró kapta meg, majd a Wenckheimék örökölték. A gróf emeltette a műemléki védelem alatt álló kastélyt, melyet 22,4 ha-os botanikai gyűjteményű park vesz körül. Megtalálhatjuk még a cselédek számára épült 22 lakásos épületet, a két magtárat, a gazdatiszti lakást, a víztornyot és a haranglábat is. A múlt század elején a település népessége folyamatosan növekedett, 1928-tól szeszgyár működött, fejlett volt a szarvasmarha-tenyésztés, később pedig meghonosították a rizstermesztést. Az 1946-47-es iskolai évtől a volt grófi kastélyban Gulyás György szervezésében Békés-tarhoson létrejött Magyarország első állami ének- és zenei általános iskolája, mely később zeneépülettel bentlakásos zenegimnáziummá és zeneművészeti szakiskolává fejlődött. Mindez Tarhos nevét országos hírűvé tette. A Zenepavilont 1952-53-ban 3,5 millió forintos beruházással építették és Kodály Zoltán adta át 1953. május 1-jén. Az 1954. augusztus 26-án kelt népművelési miniszteri rendelettel azonban megszüntették és helyébe gyógypedagógiai intézetet létesítettek.

A településen 71 db általános jelentőségű régészeti lelőhely van. Egyedülálló a Békés várdomb, mely területi jelentőségű védett lelőhely. A vadászoknak is kedvez a környék, hiszen apró- és nagyvadban gazdag, fácán, őz, nyúl, vaddisznó, dámszarvas egyaránt vadászható.

Országos jelentőségű az 1976 óta megrendezésre kerülő Békés-Tarhosi Zenei Napok, melyet hangversenyek, kurzusok és 2007-től a Körösök-völgye Folklórfesztivál kísér. Tarhoson több mesterséget is megismerhetünk, így például az András házaspárnál a kenyérsütést és fafaragást. A libaneveléssel a központtól 7,5 km-re fekvő Vizesfáson, Libás tanyán

találkozhatunk, ahol a liba húsát is megkóstolhatjuk. Ugyanitt kerékpárkölcsonzó is működik, így könnyebben el lehet jutni mind a tanyára, mind a tanyától nem messze lévő horgászati lehetőséget biztosító Hosszúfoki- és Gyepes csatorna összefolyásához, ahol a Betyár-fák állnak. A legenda szerint Rózsa Sándor, Piske Matyi és Veszeka Bandi emlékére ültették őket. Itt turistaútvonal is halad Békés-Dánfoktól Tarhoson át Vésztő-Mágor irányába, mely kerékpárral szintén megtehető.

A településen kellemes színfolt a Polgármesteri Hivatallal szembeni park és játszótér, a Jézus Szíve szobor.

2. Kistérségi értéktár

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Békés	Kettős-Körös folyó, termálvíz (gyógyvíz) Artézi víz <u>Erdők-mezők élővilága</u> Halak: csuka, süllő, balin, harcsa, sügér, keszegfélék, ponty, amúr, márna Vadak:szarvas, róka,vaddisznó, mezei nyúl, fácán Madarak: egerészölyv, vörösbegy, héja, füsti fecske, nádirigó, bagolyfélék <u>Növényvilág</u> szomorúfűz, nyárfa, tölgyfa, akác, platán	<u>Műemlék épületek</u> Református Templom Római Katolikus Templom Ortodox Templom Egykori Zsinagóga – ma közösségi ház Baptista Imaház Pünkösdi Imaház <u>Tájházak</u> Békési Tájház <u>Városképi jellegű lakó- és gazdasági épületek</u> Békés Városi Püski Sándor Könyvtár épülete Békési Galéria épülete Városháza épülete Szegedi Kis István Református Gimnázium épülete Dübögő épülete Alapfokú Művészeti Iskola épülete Cédulaház Református Parókia Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum épülete Iskolamúzeum épülete <u>Településen található műalkotások:</u> I. és II. világháborús emlékmű Forradalmi emlékmű Kodály emlékmű Sportévkönyv szobor Széchenyi szobor Kossuth szobor Királyok kapuja Irányi Dániel szobor <u>Artézi kút:</u> Főtéri, Asztalos utcai <u>Modern:</u> Békési Uszoda, Fürdő és Reumatológiai Intézet épülete Dánfoki üdülőközpont	<u>Nemzeti kultúra</u> békési népdalok, békési hímzés, kosárfonás <u>Nemzetiségi- és etnikai kultúra</u> Német, Szlovák, Cigány, Román <u>Gasztronómiai hagyomány</u> Pálinka, Kolbász	<u>Művészeti csoportok</u> Fregolina Társastánc Klub Belencéres Néptánc Együttes <u>Klubok, körök</u> Sportegyesületek Rehabilitációs klub Baba-mama klub Sakk szakkör Energy Dance Cool Küzdősport klub Nők klubja Népdalkör Körös Citera Zenekar <u>Képző-és iparművészet</u> Csuta György Püski Sándor Görgényi Tamás Horváth Hajnalka Milák Brigitta	Békési Újság BékésMátrix Torony Rádió Békés TV Városházi Krónika	<u>Kikötő:</u> Körös „Menti” Kishajókikötő és-átemelő Békés <u>Civil szervezetek</u> Belencéres Alapítvány Békés Városi Nyugdíjas Érdekvédelmi Egyesület Békés Megyei Nyugdíjas Véralók Egészségmegőrző Egyesülete Békési Múzeumbarátok Köre Békési Kertbarát Kör Békési Civil szervezetek Egyesülete Békési Könyvtárért Alapítvány Körös Régió Természetjáró Egyesület Mentálhigiénés Egyesület Cukorbeteg Életmód Egyesülete Békési Nyugdíjasok Egyesülete Városi „Dominó” Szabadidős Klub Nefelegcs Kulturális és Hagyományörző Közhasznú Egyesület Szent Lázár Alapítvány Hajnalcsillag Közhasznú Nagycsaládos Egyesület Városvédő és Szépítő Egyesület Békési Nyugdíjas Kosárfonók Klubja Békési Nyugdíjasok Egyesülete Vasas Szövetség Békési Gépgyártó Városi Nyugdíjas Tagozata <u>Testvértelepülési kapcsolatok</u> Gyergyószentmiklós, Románia Magyarittabé, Szerbia <u>Múzeumok</u> Iskolamúzeum Kosárfonó Üzem és Pálinka Fözde Békési Galéria Jantyik Mátyás Múzeum

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Bélmegyer	Fáspusztá (természetvédelmi terület) Növény és állatvilág: fátyolos nősziröm,réti őszirózsa,sziki kocsord,sziki tölgyesek Kastélypark Öreg fűzfa Fehérháti halastavak Wenckheim kastély faállománya Apróvadak: öz, nyúl, fácán	Wenckheim Kastély Bélmegyeri Vadászház	kézművesség	Rajz szakkör Nyugdíjas népdalkör		Szabadidős programok Vadászati lehetőség

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Csárdaszállás	Hármas-Körös Holtágak (horgászati lehetőség; a Körös-Maros Nemzeti Park része) <u>Állatvilág:</u> kanalas gém, kócsagfélék, gólya, daru	Református templom Emlékpark Vasútállomás	Csárdaszállásról Elszármazottak Világtalálkozója. A Nyugdíjas Nosztalgia Klub rendezvényei, kiállításai (fotó, kézműves, kézimunka, stb.)			<u>Civil szervezetek, közösség:</u> Erőemelők Labdarúgás Asztalitenisz. Csárdaszállási horgász egyesület. Csárdaszállási nosztalgia nyugdíjasklub Félhalmi üdülőterület

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Doboz	Erdők: - Sebes-foki erdő - Marói-erdő - Papholti-erdő - Madárfoki-erdő - Faluhelyi erdő és azok változatos, állatokban, növényekben gazdag élőhelyei - Kastélypark: természetvédelmi terület - Halastavak - Körösök és holtágai - Szanazugnál összefolyó Fekete- és Fehér-Körös - Börfutrinka, kis apollólepke, farkasalmalepke, szivárcányos ökle, pikkelyes csiga, uhu élőhelye - dobozi védett vadkörtefa, szanazugi védett nyárfák	- Wenckheim kastély - Szent Kereszt kápolna és kriptá a kastélyparkban - Magtár: Ybl Miklós tervezte - Református templom orgonája műemléki védelem alatt áll - Sámson vára - I. Géza szobor - Árpád szobor - Szent István szobor - I. és II. világháborús emlékművek - zsidó temető - Furulyázó Pásztor szobor - Székely kapu - kastályparki kopjafák	- 1904 és 1906 között Bartók Béla gyűjtötte dobozi népdalok - Doboz csárdás - Doboz már a honfoglaló magyarok által is lakott Békés megye legősibb települése (írásos emlék 1075-ből) - szüreti bál - roma etnikum kulturális hagyományai	- Aerobik csoportok - Varázskezek köre: népi kézművesek - Néptáncosaink – óvodai néptánc csoport és a Leg a láb Alapfokú Művészetoktatási Intézmény növendékei - Doboz Népdalkör - Korda Vince Alapfokú Művészetoktatási Intézmény társastáncosai - Fekete Gyémántok zenekar - Amatőr festők, grafikusok köre - Recept klub - Természetgyógyász klub - Samuray Kyokushin Karate csoport - Gillikotti Színjátzó csoport	- Doboz Hírmondó: havonta megjelenő helyi újság	- lovas-, vízi-, horgász- és egyéb sportlehetőség - sokszínű és rendszeres kulturális programok - román testvérvárosi kapcsolat: Ozsdola - nagyszámú és aktív civil szervezet

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Kamut	- Bányagödör, kedvelt horgász hely, horgásztanya működését a horgászegyesület felügyeli. - Gazdag vadvilág (nyúl, fácán, őz, róka), állományának kezelését a helyi vadásztársaság végzi, bel- és külföldi vadásztatást is vállalnak. - Park, melynek ezüst juhar fája az egyik legidősebb példány a megyében. - Struccfarm (magántulajdon) - Gólyafészek	- 1926-ban öntött gyűrpusztai harang (ma a református imaház udvarán áll). - 1929-ben épült Vadász ház (korábban iskola és leventeotthon). - 1997-ben épült katolikus templom. - 2004-ben állított székelőkapu (a ditrói Petres Lajos alkotása). - Művelődési Ház (2010-ben felújítva) - Tájház (magántulajdon) - A parkban található kopjafa (a kommunista diktatúrák parasztáldozatainak emlékére) és a földmérő kő (Kocsor-domb Kamut kunhalmáról).	- Sportnap - Néptáncgála - Életmód-fesztivál - Falunap - Adventi gyertyagyújtás - Testvértelépülési kapcsolat a romániai Gyergyóditró településsel már 20 éve	- 25 éves Kamut Néptáncgyűttes - Kamuti Nóta klub - Hortobágyi Mártonné (amatőr festőművész) - Szegedi Lászlóné (amatőr hobbitárgy-készítő)	- Kamuti Hírharang (10 éve kéthavonta megjelenő helyi újság) - Mizujs (az általános iskolások kiadványa)	- Aktív civil szervezetek - Együtt Kamutért Közhasznú Egyesület - Kamuti Gyermekekért Alapítvány - Kamuti Nyugdíjas Klub - Kamuti Faluvédők Közhasznú Egyesülete - Mozgáskorlátozottak Kamuti Csoportja - Kamut Sportkör - Kamuti Gazdakör - Kamuti Polgárőrség - Hunor Vadásztársaság - Béke Horgászegyesület

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Köröstarcsa	Kettős- Körös Ligeti Horgásztó Körös völgy élővilága Halak: csuka, süllő, balin, harcsa, sügér, keszegfélék, ponty, amúr, márna Vadak: szarvas, róka, vaddisznó, mezei nyúl, fácán Madarak: egerésző ölyv, vörösbegy, héja, füsti fecske, nádirigó, bagolyfélék	Református Templom (provinciális barokk stílusú, építését 1796-ban fejezték be)	<u>Gasztronómiai hagyományok:</u> - körösi halászlé - savanyú káposzta - kisüsti pálinkafőzés - méztermelés - kötött (vagy tekert) tésztaleves - kásás hurka - halászlékészítés népi szöttek és gyöngyékszerek - népi kerámiák - kosárfonás - fafaragás - körösi halászat kultúrája (Banner János írása), helyi személyekhez kötődő szólások .: <i>pont jó, mint Tús Lajos teája; összefogtak, mint a két Komócsin</i> helynevek, külterületi elnevezések pl.: <i>kolerás domb, Edeles</i> ragadványnevek pl.: <i>Kuló Szász, Kiss Szász</i> Vén Márkus legendája http://muvelodesihaz.atw.hu/vi ewpage.php?page_id=10 <i>Örökségünk, értékeink</i> http://muvelodesihaz.atw.hu/vi ewpage.php?page_id=12	Birinyi Brigitta- fazekas mester Végh Judit- népi szöttek és gyöngyékszerek Molnár László-festő Baji József-festő <u>Művészeti csoportok:</u> - Köröstarcsai Mazsorett Együttes - Hastánc csoport - Asszonykórus - Pedagógus Kamarakórus	Helyi ktv TARCSA HÍRADÓ (helyi úság) www.korostarcsa.hu www.muvelodesihaz.atw.hu	- Diákönkormányzat - Dobó Ferenc Horgász Egyesület - Diáksport Egyesület - Idősek Otthona Alapítvány - Köröstarcsa Barátok Egyesülete - Köröstarcsa Hangulat Brigád a Köröstarcsai Fiatalokért Közhasznú Egyesület - Köröstarcsa Összevont Óvodák „Ovisokért” Alapítvány - Köröstarcsai Gazdakör - Köröstarcsai Gépkör - Köröstarcsai Mazsorett Együttes - Községi Sportkör Köröstarcsa - Lehetőséget a Tehetségnek Alapítvány - Mezőberény és Körzete Ipartestület - Molnár Sándor Polgári Kör - Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesület Köröstarcsai Csoportja - Mozgáskorlátozottak Csoportja Vöröskereszt Csoport - Nagycsaládosok Köröstarcsai Egyesület - Nők Klubja - Nyugdíjas Klub - Önkéntes Tűzoltó Egyesület - Petőfi Vadásztársaság - Vagyonvédelmi Közhasznú Egyesület - Vöröskereszt Alapszervezet
		Tájház				
		Szövőház és lovasudvar (<i>paraszi életmód berendezési tárgyai, valamint a szövés, fonás munkaeszközei és a lovas életmód felszerelése, munkaeszközei</i>)				
		Koronglövő lőtér (<i>Skeet, trap compact sporting, stb. korongvadász számok gyakorlására alkalmas 3 pályás lőtér</i>)				
		Ligeti Horgásztó				
		Köröstarcsai Kishajó Kikötő Községi Sporttelep (futballpálya, aszfaltos kézilabda pálya)				
		Népi Kulturális Ökocentrum				

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Mezőberény	Boldis-háti holtág Hosszú tó Medvefejes tó 200 éves kocsányos tölgy Kettős Körös mezőberényi szakasza	termálvíz (Kálmán Fürdő) Német és szlovák templom Magyar Király szálloda Református templom Római katolikus templom Wenckheim-fejérváry kastély helyi védettség alatt álló lakó- és gazdasági épületek (német, szlovák és magyar) Polgári fiú- és leányiskola MÁV állomásépület Városi Liget Medvefejes tó madármegfigyelő pontja közterületi szobrok és emlékművek	gasztronómiai hagyományok (német, tót: szajma, cigánka, haluska); nemzetiségi kultúra, sokszínűség; mezőberényi szlovák népdalok; mezőberényi (német, magyar, szlovák) gyapjú vagy szőcshímzés	Mezőberényi Népdalkör Szlovák pávakör Mezőberényi Mazsorett Együttes „Leg a láb” AMI néptánc csoportjai Orlai Színpad Városi Ifjúsági Fúvószenekar Díszítőművészeti és recehorgoló kör Lőrincz Zsuzsanna (népdalénekes) Bagi István (citera) Color fotóklub Arabeszk és Nefertiti hastánc csoport Lólé Alícia hastáncos Kézműves kör Papp Zoltán (festő, grafikus) Kiszely Jánosné (népi iparművész) Tóth Sándor (népi iparművész) Debreczeni János (népi iparművész) Váradi Zoltán (fotóművész) Gitár kör	Berény Tv - Képűjság Mezőberényi Hírmondó www.mezobereny.hu http://opskk.mezobereny.hu	nagy számú aktív civil szervezet testvárvárosok (Münsingen, Gronau, Gúta, Szováta, Csantavér) sportlehetőségek (lovaskultúra, tenisz, kosárlabda, kézilabda, futball) rendszeres kulturális programok

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Murony	Mezőgazdasági talaja közép-kötött vályog	Szent Anna Kápolna Szent Anna Templom Harangláb	Sokszínű kulturális programok	Művészeti iskola tánc Népi kismester (játékkészítő, fazekas) Grafika szakkör	JELKÉP kábel TV	

Település	Természeti	Épített	Szellemi - kulturális		Média	Egyéb
			Hagyományok	Alkotók, (amatőr) művészek, csoportok		
Tarhos	<u>Wenckheim-kastély</u> parkja-védett faállomány	<u>Wenckheim-kastély</u> Zenepavilon Berke majori vadászkastély Jézus szíve szobor	szőnyegszövés kézi munka állattartás (Libás tanya)		Tarhosi hírmondó www.tarhos.hu www.beol.hu	- Békés-tarhosi Zenei Napok - Körösök Völgye Folklór Fesztivál

IV. Kulturális SWOT analízis, kulturális jövőkép, célok

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
• A Közkincs Kerekasztal tagjainak elhivatottsága, nyitottsága • több szektor jelenléte (civil, önkormányzati, vállalkozói) • Gazdag kulturális és építészeti örökség és hagyományok • Érintetlen, nyugodt, csendes természeti környezet • Motiváltság, tenni akarás • Kialakult együttműködések • A települések egyedi arculata, értékei • Élő, sokszínű kulturális paletta • Egymás közelsége • Tanulás egymástól • Gasztronómiai kultúra • Országos hatókörű rendezvények • A kistérség jelentős termálvíz vagyonnal rendelkezik, ezek többsége minősített gyógyvíz • A Körös és holtágai a vízi-, a horgász- és az ökoturizmus számára is kedvező feltételeket kínálnak • A Körösök vidékén bejáratott vízi, kerékpáros, és gyalogos túraútvonalak találhatók • A térségben értékes az apróvadállomány, jelentősek a vadászati hagyományok	• Települések nagysága közötti különbség, különbözőség • Szakember hiánya • Értékeink (közkincseink) ismeretének hiánya • Országosan ismert látványosság, hagyományok hiánya • Alacsony érdekérvényesítő képesség (önbizalomhiány, kishitűség) • Fiatalok gyenge kötődése, jövőkép hiány • Gyenge forrásbevonó képesség • Szűklátóképesség • Gyenge civil szervezeti felépítés • Irigység, rosszindulatúság • Elvándorlás • A kistérség turisztikai kínálatából hiányoznak a komplex turisztikai programok • A kistérség turisztikai menedzsmentjének térségi szervezeti feltételei hiányosak • A turisztikai vonzerők és szolgáltatások marketingje elégtelen • A meglévő és potenciális turisztikai vonzerők infrastruktúrájának és kapcsolódó szolgáltatásoknak hiánya vagy nem megfelelő színvonala

Lehetőségek	Veszélyek
• Helyi természeti értékekre épülő turizmus • Arculat kialakítás/ marketing • Civil szervezetek bevonása, fejlesztése • Egymástól tanulás, együttműködés→erő • Lehetőség a különbözőségeken • Közös munka→ pályázatok, projektek • Kistérségen kívüli települések bevonása • Nyitás határon túlra, testvértelepülések felé • A települések saját értékeinek feltárása • Szponzorok bevonása • Egymás erősítése • Összehangolt, közös térségi marketing, közös rendezvények • Kreativitás • Az egészségturisztikai, illetve az aktív és alternatív turisztikai termékek iránt a nemzetközi és hazai kereslet növekszik • a nemzetközi turizmus és együttműködés feltételei javulnak	• Elapadnak az anyagi források • Érdektelenség a lakosság részéről • A megújulás képességének hiánya • Politikai befolyás • Kishitűség • Fiatalok, értelmiség elvándorlása • Döntéshozók nem látnak tisztán • Tudáshiány • Forráshiány, eszközhány • Eltérő értékrend • Politikai helyzet változása-(túl)érzékenység • Létebizonytalanság • Oktatási intézmények hiánya→ elvándorlás • Együttműködés, „alázat” hiánya • A megyei fürdők nem kellően összehangolt fejlesztései éles versenyhelyzetet eredményeznek • A Romániából érkező esetleges szennyezés veszélyezteti a Körösökhöz kötődő turizmust

Jövőkép, célok

Átfogó jövőkép, küldetés: A kistérség kulturális megerősödése és felemelkedése

Célrendszer:

1. Kulturális érték-képviselő fejlesztése

- Települések közötti közös pontok megtalálása – az összetartozás erősítése
- Az együttműködés szervezeti kereteinek megteremtése
- Adatbázis létrehozása és működtetése
- Egymás értékeinek megismertetése egymással
- Egymás testvérvárosainak megismertetése

2. Partnerség és érdekképviselő fejlesztés

- Partneri kör beazonosítása, bővítése
- Szektorok közötti párbeszéd erősítése a közös érdekek mentén (önkormányzati, civil, vállalkozói)

- c. Testvértelepülések partneri körének bevonása

3. Kulturális és turisztikai marketing fejlesztés

- a. Helyi értékekre alapozott közös marketingstratégia
 - i.hagyományos marketing fejlesztés
 - ii.honlapfejlesztés
 - iii.online marketing fejlesztése
- b. Egyéni arculat kialakítás
- c. Sajtótájékoztatók szervezése- tartása
- d. Turisztikai marketingkiadványok létrehozása, fejlesztése
- e. Nyitás a keleti szomszédok felé

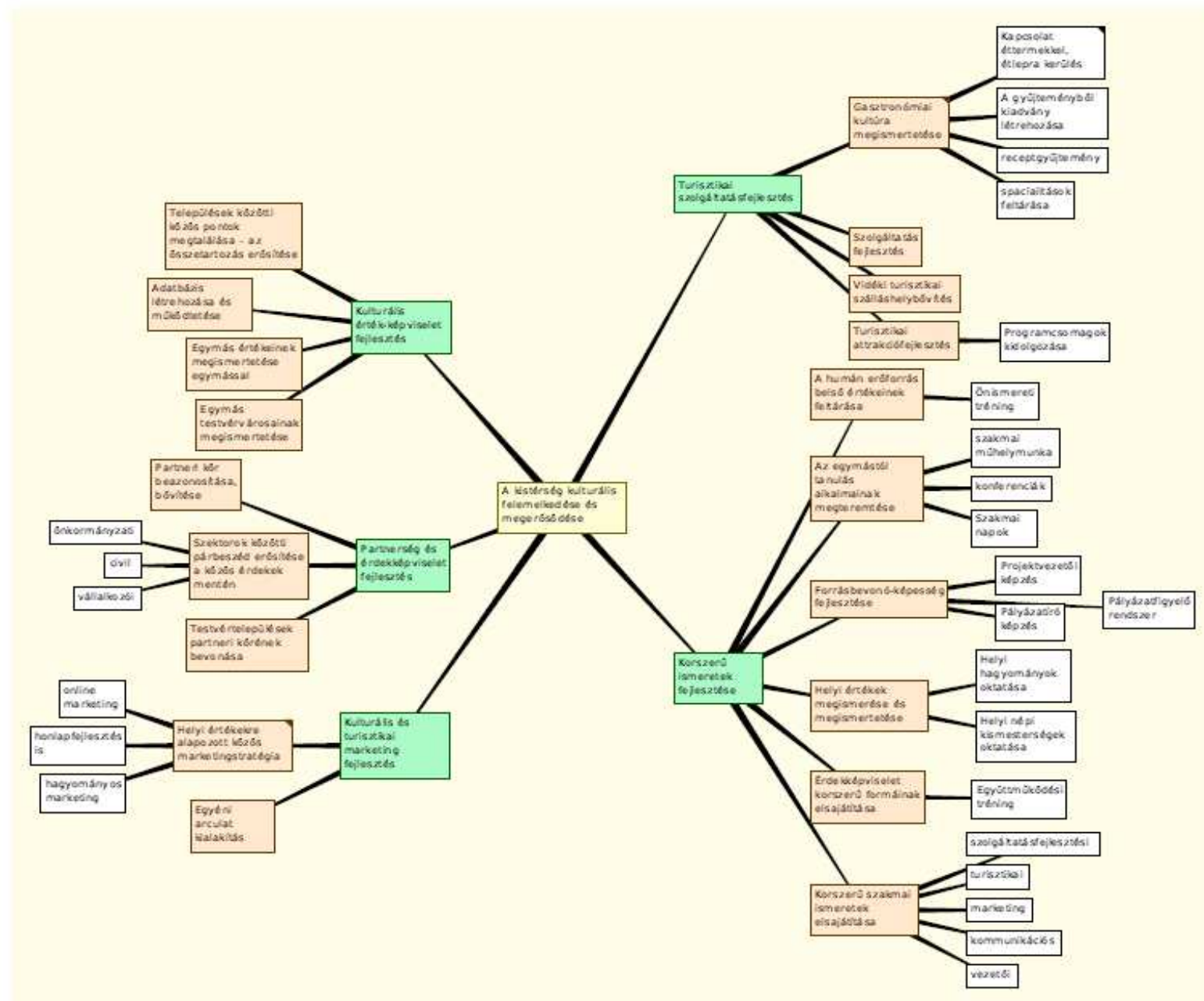
4. Korszerű ismeretek fejlesztése

- a. A humán erőforrás belső értékeinek feltárása (önismereti tréning)
- b. Az egymástól tanulás alkalmainak megteremtése (szakmai műhelymunka, konferenciák, szakmai napok szervezése, megvalósítása)
- c. Forrásbevonó-képesség fejlesztése
 - i.Pályázatfigyelő rendszer
 - ii.Projektvezetői képzés
 - iii.Pályázatíró képzés
- d. Helyi értékek megismerése és megismertetése
 - i.Helyi hagyományok oktatása
 - ii.Helyi népi kismesterségek oktatása
- e. Érdekképviselőt korszerű formáinak elsajátítása (együttműködési tréning)
- f. Korszerű szakmai ismeretek elsajátítása (vezetői, kommunikációs, szolgáltatásfejlesztési, marketing, turisztikai)

5. Turisztikai szolgáltatásfejlesztés

- a. Turisztikai attrakciófejlesztés (programcsomagok kidolgozása)
- b. Vidéki turisztikai szálláshelybővítés
- c. Szolgáltatásfejlesztés
- d. Gasztronómiai kultúra megismertetése
 - i.specialitások feltárása
 - ii.receptgyűjtemény létrehozása
 - iii.a gyűjteményből kiadvány létrehozása
 - iv.kapcsolat éttermekkel, étlapra kerülés

Gondolattérkép

A **Békési Közkincs Kerekasztal lehetőséget teremt** a kistérségben élők számára **az értékek megtartására**, megerősítésre és megújítására. Az értékörzés mellett különös **figyelmet fordít az új értékek létrehozására**, a **közművelődés** területén működő szervezetek **hatékonyságának növelésére és a térségi hatásának erősítésére**.

Mivel a közösségi művelődés a társadalmi együttműködés egyik motorja, ezért rendezvények, programok, feltárt értékeink kínálatával kialakítjuk a **felnövekvő nemzedék kötődését** és megakadályozzuk a térség további elnéptelenedését.

Egy **szakember irányításával a kistérség kulturális programjainak összehangolása**, ismertté tételének és kiejánlásának érdekében a jelentősebb kulturális potenciállal rendelkező településeken **információs pontokat** működtetünk. Mindezen tevékenységek által **javul a kulturális szervezőmunka minősége és hatékonysága** és kialakulnak a szervezés legfontosabb központjai.

Megismerkedünk a turizmus újfajta fogalmával, a kultúra és a turizmus kapcsolatának jelentőségével. Megvalósítjuk a kulturális és természeti örökségünk hasznosítására épülő fenntartható **turisztikai fejlesztés tervezési alapelveit**, az **egyedi és sajátos vonzerőkre alapozott fejlesztések megvalósításának társadalmi, marketing és menedzselési alapelemeit**. Speciális ismeretekre teszünk szert, mely által a turizmust és a helyi lakosságot egyaránt szolgáló formák megteremtődnek és elérjük a kistérség kulturális erősödését, felemelkedését.

V. Projektelemek

Cél	Feladat	Személyi feltétel	Tárgyi feltétel	Lépések	Eredmény	Hatás
Az együttműködés szervezeti kereteinek megteremtése	- A kistérségi kulturális koncepció alapján kialakítani és létrehozni a koordináló szervezetet - Összefogni a rendezvényeket és a látnivalókat – lehetőség szerint Közkincs Iroda működtetése	- legalább egy képzett szakember, aki végzi a koordinációs feladatokat - településeken kapcsolattartók	- irodai infrastruktúra - Információs pont(ok) létrehozása kistérség több településén - Egységes információs táblák - Elektronikus kommunikációs felületek (honlap) - Információs füzet	- 1 fő szakember felveszi a kapcsolatot a Közkincs tagokkal - információk begyűjtése - szerkesztés - korrektúra - publikálás - Békés kártya esetleges kiterjesztésének lehetősége... - felvenni a kapcsolatot a magasabb területi szinteken működő szervezetekkel	- nő a rendezvények, szolgáltatóhelyek látogatottsága - növekszik a kistérség ismertsége	- javul a kistérségi szervezetek hatékonysága a kulturális és turisztikai szervezőmunka tekintetében
Programcsomagok kialakítása (cool-túra :))	Értéktár alapján célcsoportonként kialakítani az egy napos, több napos programcsomagokat – beárazva - szolgáltatásfejlesztés - rendezvények összehangolása, programok összekapcsolása	- Turisztikai szakember - kommunikációs szakember - marketinges szakember	- irodai infrastruktúra - adatbázis megléte (szolgáltatásjegyzék megléte)	- Értékleltár egységesítés, aktualizálás, frissítés - helyi szintű csomagajánlatok meghatározása	- kialakított tematikus programcsomagok - a programok időben kiejánlhatóvá válnak - nő a térségbe látogatók tartózkodási ideje, az eltöltött vendégéjszakák száma - bevételek növekedése	- növekszik a kistérség kultúrturisztikai kínálatának ismertsége kialakul a térség kulturális és turisztikai karaktere

Kulturális és turisztikai marketingfejlesztés	- Marketing stratégia elkészítése - marketingeszközök fejlesztése	- marketinges szakember - kommunikációs szakember - turisztikai szakember	- adatbázis megléte	- kistérségi arculat kialakítása - célcsoportok meghatározása - marketingcsatornák meghatározása - on-line és nyomtatott marketingeszközök létrehozása - információs táblák elhelyezése	- növekszik az ide látogató vendégek száma - a kulturális és turisztikai termékek iránti kereslet nő - bevételek növekedése - versenyképes marketingeszközök	- hatékony marketingtevékenység - a kulturális és turisztikai termékek ismertté válnak - a potenciális látogatók szélesebb körének elérése - csökken az erőteljes szezonális
Gasztronómiai kultúra megismertetése – helyi étel specialitásokra épülő kiadvány előkészítése	Helyi specialitások feltárása, receptgyűjtemény létrehozása és internetes publikálása	- Minden településen legalább egy fő felelős koordinátor -	- Informatikai háttér (szövegszerkesztő, internet), -	- gyűjtés - elkészítés - fotózás - recept leírása - szerkesztés - korrektúra - publikálás - online marketing - rendezvényekben beépítés...	- Bővül a helyi érték leltár – a turisztikai kínálat - tájjellegű ételek kerülnek kínálatra - gasztronómiai hagyományok felelevenítése	- a tájjellegű ételeink ismertté válnak - felnövekvő nemzedék megismeri „őseink” ételeit

VI. Összegzés

Műhelymunkánk során fény derült arra, hogy **kistérségünknek a régió és megyén belül is definiálnia kell magát.** A Békési kistérség leginkább öko-, kultúr- és termálturisztikai, valamint agrártevékenységének erősítésével alakíthatja ki jellegzetes, **egyéni arculatát.**

Sajátosságainkra tekintettel kistérségünk ismertségét, kulturális megerősödését és fellendítését komplex módon több ágazat és szektor bevonásával érhetjük el. A fejlesztési irányok meghatározásában alapozni tudunk a kialakult hagyományokra, meglévő értékeinkre, valamint a hazai és nemzetközi trendekre, melyek megmutatják milyen jellegű programokra, szolgáltatásokra van igény. Mindezek figyelembevételével elkerülhetjük a fölösleges és kihasználatlan kapacitások kialakulását.

A **települések vonzerejét** jelentősen **meghatározza** a területükön **elérhető turisztikai szolgáltatások köre**, ugyanakkor a település épített értékeinek megőrzése és a településkép minőségének javítása, fenntartása ugyancsak lényeges eleme a térség és település image és ezzel a fejlődési potenciál javításának.

A turisztikában a termál**víz**vagyon hasznosítása mellett egyéb **ökológiai szemléletű aktív turisztikai ágazatok fejlesztésére is lehetőség nyílik.** Több ezek közül már jelentős **hagyományokkal** rendelkezik (víziturizmus, kerékpárturizmus, lovasturizmus, horgászturizmus).

A Békési kistérség fejlesztési elképzeléseinél **fontos** figyelembe venni, hogy a kistérségnek számos, a térség **határain túlnyúló** megyén belüli, regionális és **nemzetközi kapcsolata** van, amelyeket feltétlen **ki kell használni** a fejlesztési elképzelések projektszintű bontásánál. Ezek a kapcsolatok egyenlőre a települések egyéni kapcsolatait jelentik, amelyeket a jövőben szükséges térségi szintűvé fejleszteni. Fontos hogy a nemzetközi kapcsolatok – akár az Európai Unión belüli, akár azon kívüli országokról legyen szó – túllépjenek az egyébként rendkívül fontos kulturális, hagyományőrző jellegén és **konkrét gazdasági együttműködésekben is megnyilvánuljanak.**

Jelen koncepció - akárcsak más kistérségi koncepció - készítése során ismét megerősödött bennünk az, hogy “egységben az erő” és **céljainkat csak a települések közötti szoros együttműködése által érhetjük el.**